

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES QUEIXA RELATIVA AL DRET A LA SEGURETAT (PREVENCIÓ I SEGURETAT)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 7 de març de 2024, la ciutadana va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què exposava el següent:

- El dia 4 de març de 2024, quan circulava en monopatí per una vorera del carrer dels Àngels fent ús d'auriculars, uns agents de la Guàrdia Urbana de Barcelona (GUB) la van aturar amb un tracte poc respectuós.
- Qüestionava que no atuessin altres persones que transitaven pel mateix carrer amb una conducta idèntica. A més, l'agent la va amenaçar de portar-la a estrangeria per tal que l'expulsessin, atès que encara no havia iniciat la tramitació de la petició d'asil. Per aquest motiu, considerava que l'actuació policial s'havia efectuat amb motivacions racistes.
- Havia intentat gravar la situació, però l'agent li va retirar el mòbil i la va amenaçar de no retornar-li si no esborrava la gravació. Ho va fer i se li va retornar el telèfon, però la van denunciar per circular amb una bici/VMP/cicle utilitzant auriculars connectats a aparells receptors o reproductors de so. A continuació se li va comissar el monopatí.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se a l'**Àrea de Prevenció i Seguretat** per tal de conèixer les intervencions fetes en relació amb la queixa presentada.

El dia 13 de març de 2024, es va sol·licitar a aquest organisme la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

El dia 12 d'abril de 2024 aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada. L'escrit exposa les actuacions efectuades per comprovar els fets denunciats per la persona interessada.

CONSIDERACIONS

1. L'actuació comprovadora dels fets denunciats

La queixa de la ciutadana s'ha traslladat a la Unitat de Deontologia i Afers Interns (UDAI) de la Guàrdia Urbana de Barcelona (GUB). En aquest sentit, un dels objectius d'aquesta unitat policial és el de contribuir en la prevenció, detecció i investigació de conductes contràries a l'ètica policial o a la legalitat vigent.

La UDAI ha pogut confirmar l'existència d'una intervenció entre la interessada i l'agent el 4 de març de 2023, quan la persona denunciada circulava amb un monopatí pel carrer dels Àngels utilitzant auriculars connectats a aparells receptors o reproductors de so.

En aquest punt convé recordar que l'article 18.2 del Reial decret 1428/2003, de 21 de novembre, del reglament de circulació, prohibeix expressament aquesta conducta.

Ara bé, la promotora de la queixa no qüestiona el fet denunciat. **El motiu principal de la queixa és el tracte dispensat per l'agent** que va intervenir. Segons explica, l'agent va utilitzar un tracte poc respectuós i amenaçant durant la intervenció i ho atribuïa al seu perfil racialitzat.

La UDAI informa que, arran de la queixa, va fer les actuacions comprovadores següents:

- Auditoria de la denúncia interposada amb el dispositiu policial digital PDA de l'agent.
- Escolta de les converses enregistrades entre la patrulla i la Sala Conjunta de Comandament (SCC) durant la intervenció.
- Consulta de les dades de gestió de l'incident.

Així mateix, el dia 16 de març van contactar telefònicament amb la promotora de la queixa per escoltar la seva versió dels fets.

De les tasques d'investigació, però, en conclouen que no es desprèn que la conducta de l'agent que va intervenir sigui motiu d'obertura d'expedient disciplinari.

Davant d'això, la interessada no pot aportar cap testimoni ni prova que refermi la seva versió, contrària a la dels agents policials. Tampoc no consta cap altra queixa ciutadana envers la conducta de l'agent que va intervenir en la prestació del seu servei.

La Sindicatura de Greuges constata que la majoria de les queixes que fan referència a un tracte inadequat per part dels i les agents de la GUB es tanquen amb el pronunciament que no es pot provar el tracte denunciat per part de la ciutadania. I aquest cas no n'és una excepció. Aquesta institució ha posat de manifest en altres ocasions la dificultat que comporta el tractament d'aquest tipus de queixes quan no es disposa d'elements que facin prova dels fets denunciats per la ciutadania.

Tot i això, cal tenir en compte que, **quan els i les agents reben una denúncia, les seves declaracions tenen el mateix valor que les de la resta de les parts implicades** en els esdeveniments, tot i que siguin agents de l'autoritat. Per tant, no tenen la presumpció de veracitat, que sí que opera en altres àmbits, com el sancionador.

Per això, hi ha la possibilitat que els agents narrin els esdeveniments amb la càrrega de subjectivitat pròpia de qui pot ser part perjudicada, ja que, si es constata la versió del ciutadà, això podria tenir conseqüències disciplinàries sobre l'agent.

En aquest punt, es considera necessari **recordar als agents policials l'obligació que tenen de donar en tot moment un tracte correcte i atent amb la ciutadania**, a la qual han de procurar auxiliar i protegir sempre que les circumstàncies ho aconsellin, i facilitar-los informació completa i tan àmplia com sigui possible sobre les causes i la finalitat de les seves intervencions. Aquesta obligació està recollida a l'article 10.2 b) de la Llei 16/1991, de les policies locals, que considera com a falta lleu la incorrecció de tracte envers la ciutadania.

Igualment, es considera oportú reiterar la necessitat **d'incrementar el nombre de càmeres en l'uniforme dels agents**. Ara per ara, el nombre de dispositius de què es disposa és insuficient per dotar d'aquest instrument tots els i les agents que formen el cos. **Aquests dispositius evitarien situacions com la que ha estat objecte d'aquesta queixa**, ja que, en bona mesura, podrien aportar elements probatoris respecte a situacions controvertides.

Malgrat tot, la Sindicatura **considera important que es denunciïn determinades conductes assenyalant l'agent policial presumptament responsable**. Les denúncies ciutadanes poden facilitar la tasca investigadora de la UDAI, ja que permeten detectar si un agent en concret es desvia de l'aplicació del codi ètic al qual està sotmès, amb les conseqüències disciplinàries que això implica.

2. Algunes reflexions sobre el tracte dispensat per agents policials a persones racialitzades

Pel que fa a la motivació racial en l'actuació dels agents policials a la qual fa referència la interessada, aquesta Sindicatura ja s'hi ha referit en altres ocasions. En aquest punt és convenient recordar que la policia duu a terme una tasca important en la lluita contra el racisme i la discriminació perseguint aquestes conductes i vetllant per la seguretat en una societat diversa, amb respecte als drets humans.

Malgrat això, la Sindicatura detecta un problema de confiança de la ciutadania en l'actuació dels cossos policials quan en les intervencions hi ha persones de perfil racialitzat o de col·lectius minoritaris.

Per garantir que la funció policial es desenvolupa amb total neutralitat, la GUB disposa de controls interns que investiguen possibles supòsits de biaix discriminatori per part dels i les agents del cos. Precisament, aquesta tasca està encomanada a la UDAI.

La UDAI registra tota la informació que li arriba, entre d'altres de la ciutadania, relacionada amb les actuacions policials que podrien ser irregulars, així com les que podrien ser discriminatòries per part dels agents de la GUB i, si es determina que s'ha comès un tracte discriminatori per part d'algun membre del cos, es prenen les mesures disciplinàries corresponents. Així mateix, mantenen un contacte continu amb els comandaments policials de totes les unitats a fi de detectar i prevenir tractes discriminatoris.

Així i tot, considerem que **seria interessant fer estudis amplis, per tal de determinar si hi ha elements que puguin fer pensar en actuacions policials amb motivacions discriminatòries.**

Convé citar que l'**Oficina per a la Defensa dels Drets Civils i Polítics (ODCiP)** de la Generalitat de Catalunya, en el marc de l'elaboració d'un protocol per erradicar les identificacions i els registres per perfil ètnic per part de les policies de Catalunya, **ha abordat la qüestió de la manca de confiança en l'actuació policial per part de la ciutadania d'origen estranger.**

Entre les mesures preventives que proposa aquest protocol, s'incorpora la necessitat urgent de millorar l'accés i la representativitat de les minories ètniques als cossos policials per aconseguir reflectir el perfil demogràfic de la societat que representen.

La Comissió Europea contra el Racisme i la Intolerància (ECRI), en la lluita contra el racisme i la discriminació racial en l'àmbit policial, es pronuncia en el mateix sentit. L'ECRI ressalta la **importància d'establir bones relacions comunitàries entre la**

policia i els grups minoritaris i insisteix en la necessitat de fomentar la contractació de membres de grups minoritaris dins la policia.

Ara per ara, al cos de la GUB no es reflecteix aquesta representació de la composició social de la ciutat.

A la Sindicatura de Greuges li preocupa que es puguin donar situacions de discriminació promogudes per agents de l'autoritat a la ciutat. Sabem que el cos policial rep formació específica en aquesta matèria. Però més enllà d'aquesta formació, creiem convenient aplicar altres mecanismes preventius i de control que fomentin les bones pràctiques dels i de les agents cap a la ciutadania, especialment pel que fa a la que forma part de col·lectius minoritaris.

3. La proporcionalitat de la mesura sancionadora imposada a la ciutadana

La intervenció policial va acabar amb la imposició d'una multa i el comís del monopatí. Per conèixer el motiu del comís, la Sindicatura va demanar al consistori quins eren els protocols o els criteris pels quals es regeix la GUB per procedir a comissar objectes, així com les circumstàncies que es van donar en el cas objecte de la queixa.

Com a resposta, l'Ajuntament es refereix, sense oferir més detalls, a l'article 23 de l'Ordenança reguladora del procediment sancionador, segons el qual:

“Com a garantia del compliment de les ordenances, a més de les altres facultats que els atorguen les lleis, els agents de l'autoritat poden decomissar els estris, el gènere i els diners, si s'escau, objecte de la infracció administrativa o els productes, beneficis o resultats de la comissió d'aquesta, els quals restaran a disposició de l'òrgan municipal competent mentre sigui necessari per a la tramitació del procediment sancionador o, a manca d'aquest, mentre perdurin les circumstàncies que varen motivar el comís”.

El comís consisteix en una decisió de l'Administració en l'exercici de la potestat de policia, mitjançant la qual s'apodera físicament i temporalment de determinats béns d'una persona particular, potencialment infractora. El comís implica un apoderament temporal sota la forma legal de retenció. Quan s'acredita la titularitat, l'Administració està obligada a retornar el bé decomissat, però el retorn ve condicionat al pagament de la taxa corresponent, independentment del pagament de la denúncia. Això situa el comís com una sanció accessòria.

En aquest punt, ens hem de referir al **principi de proporcionalitat del procediment sancionador**, recollit a l'article 29 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, del règim jurídic del sector públic. **L'aplicació d'aquest principi implica la necessitat d'una adequació entre la finalitat d'interès públic que es persegueix i els mitjans que s'utilitzen.**

La Sentència del Tribunal Suprem (STS) de 7 de juliol de 2003 RJ/5995 exigeix la celebració d'un judici de valor sobre l'entitat dels fets imputats i sobre si aquesta entitat s'ajusta a la gravetat de la sanció. Igualment, la STS d'11 de desembre del 2000 RJ/2001/1331 **exigeix una ponderació en el sentit que la discrecionalitat que s'atorga a l'Administració per a la seva aplicació es desenvolupi, en qualsevol cas, ponderant les circumstàncies concurrents**, a l'objecte d'assolir la deguda proporció entre els fets imputats i la responsabilitat exigida.

En el cas objecte d'estudi, **l'Ajuntament no ha facilitat a la Sindicatura la informació suficient sobre les circumstàncies que es donaven en el cas concret**, a fi de valorar la proporcionalitat de l'actuació sancionadora. Desconeixem si el fet que la ciutadana conservés el seu monopati posava en perill la seguretat ciutadana o si es donava alguna altra situació que n'aconsellés el comís.

En qualsevol cas, aquesta Sindicatura entén que els criteris d'aplicació del comís de béns personals de les persones denunciades ha de seguir uns criteris clars i transparents, a fi de reduir al màxim la discrecionalitat dels i les agents policials.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta municipal de Barcelona i el reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, **no disposem d'elements suficients per valorar si l'actuació de l'Àrea de Prevenció i Seguretat ha estat ajustada a dret pel que fa al tracte que va rebre la persona interessada i a la proporcionalitat de les mesures sancionadores imposades**.

Per tot el que s'ha exposat, aquesta Sindicatura emet la decisió següent:

- **Recomanar a l'Àrea de Prevenció i Seguretat** que s'estableixin criteris clars i transparents per procedir al comís d'objectes personals, per tal de reduir al màxim la discrecionalitat dels i les agents policials en aquest tipus d'actuació.
- **Recomanar a l'Àrea de Prevenció i Seguretat** que es revisin els criteris que es van aplicar en el decomís del monopati de la persona interessada i que informi la Sindicatura sobre el resultat.
- **Recomanar a l'Àrea de Prevenció i Seguretat** que continuï amb la implementació de càmeres unipersonals a l'uniforme dels i de les agents de la Guàrdia Urbana, a fi d'aportar elements probatoris de les intervencions policials i que no ho hagi d'assumir la ciutadania.

- **Recomanar a l'Àrea de Prevenció i Seguretat** que s'implementin més mesures positives que tendixin a facilitar l'accés i la representativitat al cos policial dels col·lectius minoritaris de la ciutadania de Barcelona.
- **Recordar a l'Àrea de Prevenció i Seguretat** que té l'obligació d'oferir un tracte respectuós a la ciutadania.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.